

DIOGEN pro culture magazine & DIOGEN pro art magazine -ISSN 2296-0929; ISSN 2296-0910

Publisher Einhorn Verlag, Kusnacht, Switzerland

E-mail: contact_editor@diogenpro.com / WWW: <http://www.diogenpro.com/>

Aleksandar Šajin

R U Ž A

Predgovor

Dragi čitaocē, zaista, uznemiren težinom ovog zadatka i odgovornošću koja stoji preda mnom u obliku jednog slučajno pronadjenog dnevnika, ispisujem prve redove uvoda u ono što slijedi. Neko će zvati ovo što slijedi ljepotom duše koja pati uhvaćena u mrežu nesrećnog braka; neko će možda u kazivanju vidjeti surovost i malodušje života koji davi svoje sanjarske kćeri u društvenim stanovima u zgradama od betona u predgradjima naših metropola. Nije na meni da sudim o značenju i vrijednosti stranica koje slijede, niti one traže sudiju ili aukciju.

Ja sam se jednostavno osjetio pozvanim i odgovornim, od trenutka kad su se papiri sa dnevnim zapisima bili prosuli ispred mojih nogu između korica od tankog narandžastog presanog kartona, poput špila karata izbačenog iz džepa nasilnim udarcem preko kockarskog stola... ...Ja znam da sam smještan i da moj život nije možda vrijedan ni pomena, ali ovdje se niti ne radi o meni već o njoj,

Ruži, ženi koju nikad nisam upoznao, a ipak mi je tako bliska poslije svih ovih izleta među stranice njenog dnevnika.

Našao sam bio taj kartonski fascikl ispod velike drvene saksije na terasi. Vлага i mraz nisu uspjeli da nagrizu stranice, jer sve se desilo tako brzo. Ja sam se naime uselio u stan prve subote pošto je bio napušten od prethodnih stanara. To je čudan osjećaj, živjeti u stanu medju zidovima koji nose u svojim porama sjećanje na patnju jedne duše, biti svjestan toga na način na koji sam ja svjestan toga dok po ko zna koji put iščitavam stranice njenog dnevnika.

Stvari nisu onakve kakve izgledaju, smisao se često sakriva i neko se izruguje sa našim naporima u mraku. [Ja sam njene tekstove preveo na srpskohrvatski, onako kako sam najbolje znao i umio, da vama budu na raspolaganju. Oprostite za moguće greške. One nisu zlonamjerne, nego slučajne. Zahvaljujući ljubaznosti izdavača ovdje su obje varijante: prvobitna danska i moja srpsko-hrvatska. Mislim da se istina o Ruži nalazi negdje na pola puta između ova dva jezika.] Dozvolite mi da se ovdje izrazim prigodnim riječima jednog danskog pjesnika koji je vjerovatno nestao u kovitlacu života prije mnogo, mnogo godina:

*

”Ja sam u svakom slučaju konačno postigao ono što sam želio da postignem. Ne može se reći da to nije bilo vrijedno truda. I uopšte, ne želim ničiji sud, ja samo prenosim znano, raportiram samo, isto tako za vas, poštovana gospodo u Akademiji, samo sam raportirao.

*

Sve oči
Svi putevi
Sve struje
Sve ruke
Svi vidici

Gase se
Prepuštaju se
Pronalaze
Staju
I zatvaraju se

Rečeno ovdje pod ružom
Da bi se ponovo živjelo.”

Bo Green Jensen "Evropska molitva (Montaža)" (Kapija Zemlje, 1986)

Tekstovi iz plastičnog džepa.

[...]

Kako to da si propupala,
ružo, u decembru, crvena kao krv
na usnama djevojačkim¹? Šta ćeš ovdje,
u ovoj zimi, na ovom vjetru
što češlja travnjak iza zgrade
i moju kosu na terasi dok se saginjem
i ljubim ti smrznute latice.
Šta ćeš ovdje ružo i sad, iz kojeg ljupkog razloga
širiš svoje latice na vjetru i mrazu?
Ja sam skoro kao Kolumbina sa blijedim smrznutim obrazima,
i metaforama zarivenim u moja umorna ramena,
ličim dolutalom dječijem zmaju otkinutom sa silka
ili slamatom strašilu za metafore, kojeg su
već odavno i najnaivnije ptice misli prestale da se plaše.

Šta ćeš ovdje ružo, na mojoj terasi propupala u
decembru, iz kojeg ljupkog razloga širiš svoje latice
na vjetru i mrazu?

¹ " crvena kao krv na usnama djevojačkim" ovdje se vjerovatno ne radi ni o kakvoj pjesničkoj figuri (Na betonu su se još mogli vidjeti tragovi krvi, kao mrlje sjenê ispod tanke kore leda.) Vjerovatno ju je već tad bio tukao.

[02.02.2007]

Možda naizgled lete ptice u tišini iza stakla,
možda je nebo svjetlije u krošnjama, pri zemlji.
Možda je jutro I možda je zima, ali nije hladno,
možda se povik plesača raspliće duž
pupova žutog jasmína.
ples koji si ti stavila u svijet, ples na jednom drugom jeziku,
krik iz vječnosti, krik slobode. Duša kao zastava.
Kao neuporediva. Kao Jeste. Jest.

(Mogla je zaista da uživa u satima samoće, gledajući kroz prozor u pejzaž bez ljudi. Izvrsna duša, zaista izvrsna. Kao zastava.)

[19.1.2007]

Eto te i kod tvog plemena, tvoja gradja kostiju lica, tvoje držanje tijela, tvoja slavenska sporst u bijelom tkivu žila, tvoja zaboravljenost u noći mandrila²

² Ha, ha. Njoj nije nedostajao smisao za humor. I naročito smisao za samoironičnost, da tako kažem. Ovdje se vidi da ona kao takva nije pripadala nekom određenom plemenu.

[08.01.2007]

Njegovi pokušaji razbijaju se kao pjena o stijenje vremena ljubavi. Već je prije istu ovu pjesmu pjevao, samo što mu je osnovni ton uvijek pogrešan. Šta može bijes zaborava da naškodi zagrljaju duša izvan vremena. Umiri tvoje srce. Dvorska luda-plesačica svježe obrijane glave-svira na svojoj raštimanoj gitari tonove bez moći, tonove svog sopstvenog pokidanog života. Pjevač se zapliće u gitari šupljeg zvuka, bez ljepote, bez harmonije. Male spletke iz nemoći. Prsti oprženi ljubavlju izvan vremena. Umiri svoje srce, dvorske lude pod balkonom zabavljaju kraljicu ružnoćom svojih pokreta.

(Ako bih ovdje mogao da se malo poigram značenjem slika u ovoj Ružinoj pjesmi, onda je "pjevač" vjerovatno njen muž a "plesačica obrijane glave"... možda njegova ljubavnica. Ruža je, naravno, "kraljica" koju njih dvoje zabavljaju ružnoćom svojih pokreta. O kakvoj vrsti pokreta se ovdje radi? I koje su to duše što se grle izvan vremena? Ruža i njena djeca vjerovatno. Ovo je samo jedno od mogućih tumačenja.)

[04.01.2007]

{...}

And that's me, who wished for a man so badly,
A young man as softy and juicy cake
A smile-tender-crown, a milk-sweaty-shake.
I would do everything for the sake of such a creature...

But he never came. It is almost
like a green grand yellow lake of
Too loosed faith – that sadly fact:
He never came.

My life was not and I obtain:
he never came, my God,
he never came.

Neither in my youth or in my every average age,
He never came, my God,
he never came.³

³ Ova pjesma na engleskom svjedoči, prema mom mišljenju, o njenoj svestranosti; o njenom mnogostrukom talentu. I o njenoj čežnji za ljubavljju koju joj sudbina na žalost nije bila dodjelila u njenom nesrećnom braku..

[31.12.2006]

Nova Godina preko meridijanâ dolazi.
Svakim minutom Zemlju zahvata sve više i više.
Svemogući Izvore svih naših značenja⁴,
daj mi da zasvijetlim u ovoj nadolazećoj godini
poput zvijezde na tvom nebu, Svemogući.
Poput nade u ugaslim očima, sveznajući...
Oče moga zakonika, kraju moga puta, kraju i Početku.
Neka tvoja zvijezda zasija kao istina na nebu nade svemogući...
Neka moja zvijezda bude tvoja u nadolazećoj godini.
Neka pjesma obujmi planetu, Dragi.

⁴Ovdje se ocito radi o Ruzinim religioznim osjecanjima. Osjetljiva kakva je bila i u uslovima u kojima je živjela, izgleda mi potpuno prirodno da je utjehu trazila "sa one druge strane", u Bogu.

[31.12.2006]

U noći punog mjeseca, zadnjeg dana stare godine⁵,
u sjajnoj kugli crvenoj u odrazu konveksnog ogledala,
u vijencu zlatnog praha prosutog po slijepljenim šiškama,
tvoje lice ispod rumenog odraza svjetla iznad stola.

U jasnoj sjeni gole krošnje mladog drveta na smrznutoj kori djevičanski bijelog
snijega – novogodišnji sat od mjesečine punog mjeseca, Bajka sakrivena iza
refleksa noćne lampe u odrazu vakumiranog stakla prozora. Božićna legenda.

[24.12.2006]

Točak sreće uokolo okrećući se...

Kuda ste se uputili snovi, ka kojem danu, ka kojem satu?
Kojem jutru, kojoj noći? Ko će doći? Šta će proći? Kuda ste se uputili
snovi? Film, tišina... Film i tišina. Jutro i dan i sutra. Crkva, crkva, crkva.

(Pogledajte samo datum i biće vam jasno značenje refrena.)

⁵ Novogodišnja večer je uvijek puna iscekivanja i nade. I tuge. Ponekad.

[23.12.2006]

Kao snijeg, kao prašina, kao tišina, kao ptice, kao glas muškarca,
kao kapuljača što se njiše iznad horizonta u bijelo ofarbane prozorske daske, kao
Božić koji dolazi, kao most između Švedske i Danske,
kao ovaj dan i ova noć. (...Ništa kao ova tišina – bjelina). Kao ruža procvala u
sedmici prije Božića i onda smrznula – u ljepoti svojoj zaustavljena prije tišine, prije
snijega. Kao beskrajna rečenica, kao radost niotkuda, s neba pala. Tvoja pjesma,
tvoj život, tvoj glas.

(Voljela je život. To je jasno već na prvi pogled.)

[... ?]

Nada, mora biti da je nada još ostala u posjeti ovog septembarskog popodneva.
Poskakuje sa oblaka na oblak, proviruje kroz prozorsko okno. U riječima tražiš
utjehu, u bezvremenu vremena. Oslobođena slojeva značenja, oslobođena
neiskazanih osjećanja. Tijela u raspadanju pritišću na horizontu.⁶

⁶ "tijela u raspadanju"- možda znak sveopšte prolaznosti, a možda nešto sasvim drugo...možda je radila kao zdravstveni pomoćnik, prala stare i bolesne npr...Tu vrstu poslova stranci u Danskoj najlakše dobijaju. To je naime i moje zanimanje. (Usput... "septembarsko popodne"? Ovaj papir mora da se umješao među novogodišnje zapise.)

[19.12.2006]

(Inače, nije da nije umjela da voli sebe ☺ .U zdravim granicama, naravno. Jer Ruža je bila jedna zdrava mlada žena. I osjećajna - pogledajte samo iduću pjesmu:)

Narcisa – perfektna slika sebe same ispod

Narcisa, perfektna slika-same-sebe
ispod lusteru nordijskog dizajna
sa sijalicom od 60 wati “France”,
kroz galvanizirane koncentrične krugove.

Oči gotovo bezimene,
u odrazu prozorskog stakla
u zimskom jutru koje nadolazi
sa oblacima, svjetlom i pticama

Krošnje bez lišća sa mindjušama od
svračijih gnijezda izrastaju iz
nevidljive fontanele glave u odrazu u staklu
kroz mlado lišće sobnog kaučuk-drвета.

Jutro je svjetlošću izbrisalo lice u oknu.

[18.12.2006]

Lica moje djece počinju da svjetle jutrom
prije zimskog sunca
kao i lica mojih prijatelja,
jedno po jedno – ružičasti oblaci
na mrkoplavom nebu.

Najskupocjenije perle misli počnu
da sjaje I da zrcale
ispod tankog vlažnog vela daha.

Tako nestaje tuga kao veliki
betonski toranj sa satelitskim
radio-odašiljačima na horizontu
ispod punog kruga
narandžastog jutarnjeg sunca.

(Djeca I prijatelji, djeca I prijatelji, ponovo I ponovo. izgleda da su djeca I prijatelji
Ružino najveće bogatstvo. Onda je ona zaista bogata, ako mogu ovdje da dodam
moje sopstveno mišljenje.)

[16.12.06]

Jeg har skydt uret,
Min ven er død I dag.

I shot the wach,
My frend has died today.

Upucala sam sat,
Moj prijatelj je umro danas.

PR
DIOGEN pro kultura
<http://www.diogenpro.com>